

**Lausunto Haverön Lohi Oy:n Nauvossa sijaitsevien kalankasvatuslaitosten ympäristölupahakemuksista**

177/11.01.01/2021

Rakennus- ja ympäristölautakunta 10.03.2021 § 45

**Valmistelija  
Esittelijä**

Ympäristönsuojelutarkastaja Petri Huovila, puh. 050 4646866  
Ympäristönsuojelupäällikkö Carl-Sture Österman, puh. 044 458 5927  
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Haverön Lohi Oy hakee uutta ympäristö- ja vesitalouslupaa kahdelle kalankasvatusyksikölle ja yhdelle kalakassien talvisäilytyspaikalle Sommarön kylässä Nauvon eteläisessä saaristossa. Kyseessä ovat Kläppenin yksikkö Bergholmin saaren itäpuolella, Österholmin yksikkö Österholmin saaren eteläpuolella, sekä Notgrundin yksikkö kalojen talvisäilytystä varten Notgrundin saaren eteläpuolella. Kala-altaiden sijaintipaikat liitteessä 1. Etelä-Suomen aluehallintovirasto käsittelee luvan, dnro ESAVI/33631/2020.

Haverön Lohi Oy:n Vaasan hallinto-oikeuden 01.12.2015 myöntämä ympäristölupa on voimassa vuoden 2021 loppuun. Nykyisen luvan toiminnalle asettamat rajoitukset ovat seuraavat:

Kläppenin yksikkö: Altaiden yhteispinta-ala enintään 700 neliometriä. Kalojen kasvatukseen käytetty rehu saa sisältää fosforia enintään 310 kiloa/a ja tyypeä enintään 2 200 kiloa/a.

Österholmin yksikkö: Altaiden yhteispinta-ala enintään 1 200 neliometriä. Kalojen kasvatukseen käytetty rehu saa sisältää fosforia enintään 520 kiloa/a ja tyypeä enintään 3 700 kiloa/a.

Kalojen talvisäilytykseen ajalla 15.10. – 15.05 käytettävien altaiden pinta-ala saa olla enintään 800 m<sup>2</sup> ja talvisäilytyksen aikana saa kalojen elintoimintojen ylläpitämiseen käyttää enintään 5 % em. yksikköjen vuotuisesta rehujen kokonaismäärästä.

Uuden hakemuksen mukainen toiminta ei poikkea voimassa olevan luvan mukaisesta toiminnasta. Altaiden kokonaispinta-alat sekä käytettävien rehujen sisältämän fosforin ja typen määrät ovat samat kuin voimassa olevassa luvassa. Ainoana muutoksena esitetään talvisäilytyksen ajankohdaksi aikaväliä 20.10 – 22.5, mikä on laitoksen toiminnan kannalta parempi ajanjakso.

Haverön Lohi Oy hakee kalankasvatustoiminnan jatkamiselle ensisijaisesti toistaiseksi voimassa olevaa lupaa tai toissijaisesti lupaa, joka olisi voimassa kymmenen vuotta lupapäätöksen saatua lainvoiman. Haverön Lohi Oy on vuokrannut tarvittavat vesialueet Sommarön osakaskunnalta.

Österholmin laitoksella kasvatetaan kirjolohia teuraskaloiksi ja Kläppenin laitoksella poikaskaloja. Kalat kasvatetaan meressä kelluvissa verkkoaltaissa, joiden tuki- ja kelluntarakenteet ovat metallia ja muovia. Kläppenillä on kaksi kasvatusallasta, Österholmilla yksi, niin kuin myös Notgrundin talvisäilytyspaikassa. Kalat Perataan Haverön Lohi Oy:n Haverön saarella

perkaamossa, jolla on oma ympäristölupa. Kalankasvatusaltaat on ankkuroitu paikoilleen ja merkitty merenkulkuviranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti. Kalojen ruokinta tapahtuu pendel-automaateilla, jolloin ohiruokinta vältetään lähes täydellisesti.

Kalojen lisäkasvutavoitteen ja rehujen sisältämän fosfori- sekä typpimäärän mukaan laskettuna mereen joutuva kokonaisravinnekuormitus on:

- Fosfori: 510 kg/a

- Typpi: 3 700 kg/a

Noin 60 % kuormituksesta aiheutuu Österholmin laitoksella, noin 5,5 % Notgrundin talviruokintapaikalla.

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että esimerkiksi Nauvon jätevedenpuhdistamon vuosipäästöt ovat viime vuosina olleet suuruusluokkaa:

P: 20 kg/a, N: 2 000 kg/a. Paraisten keskustan puhdistamon vuosikuormitus on ollut tasolla: P: 200 - 300 kg/a, N: 10 000 – 15 000 kg/a.

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaan käytännön soveltamisesta suhteen lupahakemuksessa todetaan, että *”nyt käytössä oleva ja lupahakemuksen tarkoittama kalojen kasvattaminen ja säilyttäminen verkkoaltaissa on ainoa teknisesti ja taloudellisesti mahdollinen vaihtoehto. Umpikasseissa tapahtuva kalankasvatus ei ole nykytekniikalla perusteltavissa oleva vaihtoehto, koska se ei ole toteutettavissa teknisesti eikä taloudellisesti kestävällä pohjalla. Umpikassit eivät kestä nyt kyseessä olevalla merialueella vuosittain esiintyviä myrskyjä, joten umpikassien käyttö on poissuljettu kasvatusmuoto. Verkkoallas-kasvatuksen syrjäyttävää kasvatusmenetelmää ei ole näköpiirissä, koska merikasvatus asettaa omat reunaehdonsa käytettävälle menetelmille ja niiden soveltuvuudelle Suomen olosuhteisiin. Tärkeimpinä kehitystyön kohteina ovat rehujen ominaisuudet ja ruokintamenetelmät, joita kehittämällä ympäristövaikutuksiin voidaan vaikuttaa. Haverön Lohi Oy käyttää kaikilla laitoksillaan kalojen ruokintaan ainoastaan ns. Itämeri-rehua, jolloin rehun kuormittava kokonaisvaikutus on alimmillaan. Ruokinta hoidetaan huolellisesti ja tarkasti yliannostusta välttämällä ja laitoksella käytetään fosforipitoisuudeltaan alhaista kuivarehua ja mahdollinen rehupöly poistetaan ennen käyttöä. Hakija seuraa kuormitusta vähentävien menetelmien ja rehujen kehitystä. Toimivat ja taloudellisesti käyttökelpoiset parannukset otetaan välittömästi käyttöön. Hakijan käytössä on nykyisellään paras käyttökelpoinen tekniikka ja siinä sovelletaan parasta käytäntöä.*

*Hakijan toiminnasta vesistöön joutuvaa ravinnekuormitusta vähennetään*

- *huolehtimalla ruokinnasta siten, että vältetään rehun yliannostusta*

- *käyttämällä fosforipitoisuudeltaan alhaista rehua ja poistamalla mahdollinen rehupöly rehusta ennen käyttöä*

- *käyttämällä kaikilla laitoksilla kalojen ruokintaan ainoastaan ns. Itämerirehua, jolloin rehun kuormittava kokonaisvaikutus on alimmillaan*

- *pitämällä laitoksella hoitokirjaa, mistä käy selville mm. käytetyn rehun määrä ja laatu*

- *toimimalla huolellisesti rehun varastoinnista ja käsittelystä*

- *seuraamalla kuormitusta vähentävien menetelmien ja rehujen kehitystä ja ottamalla käyttöön toimivia ja taloudellisesti käyttökelpoisia parannuksia.”*

Vaikutusalueen luonnontaloudellisesta tilasta voidaan todeta seuraavaa: Kalankasvatuspaikat sijaitsevat suuren aukkoveden (Harufjärden - Klobbskärs fjärden) reunoilla, jonka ansiosta ravinnepäästöt sekoittuvat suuriin vesimassoihin. Lisäksi vallitsevat tuulet ja merenpinnan korkeusvaihtelut tehostavat veden vaihtuvuutta. Veden syvyys Kläppenin kalankasvatuslaitoksella on noin 10 metriä ja Österholmissa 10-15 metriä. Kläppenin ja Notgrundin lounaispuolella on kuitenkin suhteellisen suljettu salmialue, jota voidaan osittain verrata merenlahteen (Björkholmin salmi ja Österviken) ja joka pahimmassa tapauksessa voi kerätä runsaastikin päästöjä. Kyseisessä paikassa ei tiedon mukaan ole tehty seurantatutkimuksia.

Vaikutusalueelta on olemassa vedenlaatu-, pohja-, pohjaeläin- ja päällylslevätutkimuksia sekä rakkoleväkartoitus kuluvalta lupakaudelta. Gullkronanselän pohjoisosien velvoitetarkkailulla seurataan kalankasvatuslaitosten vaikutuksia merialueen veden tilaan ja käyttökelpoisuuteen. Seurantaa on tehty Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy laatiman ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailusuunnitelman mukaisesti vuosittain.

Yhteenvetona vuosina 2016-19 tehdyistä tarkkailututkimuksista voidaan todeta, että kalanviljelylaitosten ravinnepäästöjen vaikutusta lähialueen vesistössä on ollut mahdotonta todentaa. Eroja kasvatusalaiden lähitarkkailupisteiden ja kauempana sijaitsevien vertailupisteiden välillä ei ole ollut havaittavissa, olipa kyseessä sitten kokonaisfosfori-, typpi- tai klorofylliarvot, pohjaeläimet tai päällylslevät. Mielenkiintoista on toteama, että *”varsinkin Gulskärin alueella valkokatkoja ja myös raakkuäyriäisiä oli enemmän kuin vuonna 2012, joten tila oli parempi kuin vuonna 2012.”* Meriveden P-pitoisuudetkin ovat viime vuosien mittauksissa olleet pienemmät kuin vuosina 2013-14. Uutena asiana seurantatutkimuksiin otettiin vuonna 2017 mukaan rakkolevät.

Hakemuksessa painotetaan, että merialueelle kohdistuu koko merialueen taustakuormitus sekä teollisuuden, asutuksen, vapaa-ajan asutuksen ja maatalouden aiheuttamaa ravinnekuormitusta. Muistutetaan myös, että useat kymmenet kalanviljelylaitokset ovat viime vuosikymmeninä lopettaneet toimintansa Saaristomerenkin alueella ja samanaikaisesti kalojen rehut ja rehukertoimet ovat myös olennaisesti kehittyneet, mikä on vähentänyt kalankasvatuksen ravinnepäästöjä selvästi yli puolella viime vuosituhanen tasoon verrattuna. Hakija korostaa sitä, että mikään muu vesistöä kuormittava toiminto ei ole kokonaisuutena pystynyt vähentämään kuormitustaan yhtä paljon.

Hakijayhtiö katsoo, että lupaehtoja ei tule tiukentaa ja rajata vain periaatteen vuoksi, koska laitoksen toiminnasta ei ole todettu aiheutuvan merkittäviä haittoja ympäristölle ja koska laitosten sijainti on aikanaan valittu hyvän vedenvaihtuvuuden takia laitosten sijainninohjauksen periaatteiden mukaan. Hakijayhtiön käsityksen mukaan laitosten toiminnasta ei ole haittaa ympäristön käytölle eikä toiminta vaikuta vesistöoloihin, virtaamiin tai vedenkorkeuksiin. Pohjien tilaan kalankasvatuksen vaikutukset eivät tutkimusten mukaan ole ulottuneet, sillä pohjan tila on pysynyt samanlaisena kuin se oli jo 2000 –luvun alun tutkimuksissa. Edellä todetut tosiseikat ja vesialueen laajuus huomioon ottaen vähäinen lisäkuormitus ei heikennä veden laatua eikä pohjan taikka

pohjaeläimistön tilannetta.

Toiminta ei hakijan mukaan aiheuta haittaa kalastukselle, kalastolle, vesiliikenteelle tai muulle virkistyskäytölle, ei myöskään vesilaissa tarkoitettuja luvanvaraisia haittavaikutuksia.

Hakijan mukaan luparatkaisulla tulee mahdollistaa kotimaisen kalankasvatuksen toimintaedellytykset, jotta voidaan parantaa kotimaisen kalan saatavuutta, mikä puolestaan on myös julkisen vallan taholta lausuttu tavoite.

Kalankasvatustoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat vähäisiä verrattuna toiminnasta saataviin etuihin, joita ovat taloudellinen tulos, työllistävä vaikutus ja kotimaisen kalan saatavuuden turvaaminen. Näihin samojen tavoitteiden saavuttamiseen on sitouduttu myös Kansallisessa vesiviljelyohjelmassa 2015, joka hakemuksen liitteenä.

Valtakunnallisessa vesiviljelyn sijainnin ohjaussuunnitelmassa 2014 pyrittiin määrittelemään parhaiten kalankasvatukseen soveltuvat alueet Suomen rannikoilla. Sijainninohjaussuunnitelmassa on esim. jätetty pois kaikki vesialueet, jotka ovat alle 500 metrin etäisyydellä vapaa-ajan asutuksesta.

Vapaa-ajan asutuksen läheisyydestä johtuen myöskään Kläppenin kasvatuspaikka ei sisälly suositeltujen kalankasvatusalueiden joukkoon, vaan se on suunniteltu poistuvaksi kasvatuspaikaksi siten että tuotanto keskitettäisiin esim. Österholmin toimipisteelle. Tästä asiasta voidaan todeta, että keskittämisen hyödyt eivät ilmeisesti olisi merkityksellisiä ympäristön ja vedenlaadun kannalta, koska vedenvaihtuvuus Kläppenilläkin on hyvä ja päästöt sekoittuvat nopeasti suuriin vesimassoihin ilmeisesti lähes yhtä tehokkaasti kuin Österholmin paikassa.

Loma-asutukselle ei siten aiheutune välitöntä haittaa. Edellisen lupakäsittelyn yhteydessä ei yksikään loma-asukas vastustanut kummankaan kasvatuspaikan sijaintia eikä toiminnasta ole myöskään valitettu vuosien kuluessa ympäristönsuojelutoimistoon. Toiseksi; vesistöpäästöjen kannalta lienee eduksi, jos tuotannon sallitaan jakaantuvan jatkossakin kahdelle eri paikalle niin kuin hakija on suunnitellut, koska silloin kuormituskin jakaantuu jo lähtökohtaisesti isommalle alueelle.

## **Oheismateriaali**

Kartta; Haverön Lohi Oy:n kalankasvatusaltaiden ja talvisäilytyspaikan sijainti

## **Ehdotus**

Rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa seuraavaa Haverön Lohi Oy:n ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen johdosta, dnro ESAVI/33631/2020:

Haverön Lohi Oy on vuosien mittaan panostanut paljon ympäristönäkökohtien edistämiseen sekä kalanviljelypaikoillansa että perkaamonsa yhteydessä. Kalankasvatuspaikat, joille nyt haetaan ympäristö- ja vesitalouslupaa, sijaitsevat alueilla, joilla ravinnekuormitus sekoittuu tehokkaasti suuriin vesimassoihin eivätkä aiheuta välitöntä paikallista ympäristö- tai naapuruushaittaa. Vaikka Kläppenin kalankasvatuspaikka ei sijaitsekaan sijainninohjaussuunnitelmassa suositellulla alueella, tästä ei aiheutune ongelmaa, koska suosituksen syynä ovat ne muutamat vapaa-ajan asunnot, jotka sijaitsevat lähialueilla ja joiden omistajat eivät tiettävästi kuitenkaan ole vastustaneet kalankasvatusta alueella. Notgrundin talvisäilytyspaikka sijaitsee lähempänä vapaa-ajan asutusta, mutta kaloja säilytetään siellä sellaisena vuodenaikana, jolloin asuntoja käytetään vähän. Mahdolliset haitat ovat siksi vieläkin rajallisemmat.

Koska yritys ei suunnittele laajentavansa toimintaansa, rakennus- ja ympäristölautakunta ei näe syytä siihen, miksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto ei myöntäisi Haverön Lohi Oy:lle ympäristö- ja vesitalouslupaa yrityksen esittämän hakemuksen mukaisesti. Lupa voidaan lautakunnan käsityksen mukaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana, koska toiminta täyttää parhaan käytettävissä olevan tekniikan vaatimukset, eikä näköpiirissä ole olennaisia uusia teknisiä ratkaisuja viljelytekniikoiden parantamisessa. Vähintäänkin lupa tulisi myöntää 10 vuodeksi siitä päivästä lähtien, jolloin uusi lupa saa lainvoiman. On kohtuutonta rasittaa toiminnanharjoittajaa 5-6 vuoden välein uusiutuvalla lupakäsittelyllä. Lautakunta päättää ehdottaa uuden seurantatutkimuspisteen perustamista Björkholmin salmialueelle.

**Päätös**

Ehdotus hyväksyttiin.

---

**Tiedoksianto**

Etelä-Suomen aluehallintovirasto